

Lærings- og omsorgstjenester i reindrifta
Oahppo- ja fuolahusbálvalusat boazodoalus
Lierehtimmie- jïh hoksedïenesjh báatsosne

Foto: Jørn Tomter

Foto: Ørjan Bertelsen

Foto: Egil Revhaug

MØTER SOM GIR NÆRING

Ut på vidda – læring og omsorg i reindriftsfamilier

**Strategiplan
2023-2026**

Foto: Trym-Ivar Bergsmo/www.nordnorge.com

Innhold

Punkt	Underpunkt	Tema	Side
1		Innlending	3
2		Reindrift og reindriftsfamilien som ressurs	3
3		Bakgrunn	4
4		Status	5
5		Nærmere om behovet for og aktuelle brukere av ordningen	7
6		Strategiplan 2020 – 2021	9
	6.1	<i>Formålet</i>	9
	6.2	<i>Målet</i>	9
	6.3	<i>Resultatmål</i>	10
	6.4	<i>Aktuelle tiltak</i>	11
		<i>Pilotprosjektet-Reindriftsåret-de 8 årstider i reindriften</i>	11
	1	<i>Mål</i>	11
	2	<i>Delmål</i>	11
	3	<i>Finansiering av prosjektet</i>	11
7		Organisering	12
8		Finansiering	13
9		Samarbeidspartnere	14
10		Kommunikasjon	15
11		Oppgaver 2023-2024	16

1. Innledning

Fra 1. juli 2019 ble "Ut på Vidda" (UPV) etablert som en permanent ordning. Det er reindrifftsavtalepartene som eier ordningen, og avsetter midler over den årlige reindrifftsavtalen. For å legge til rette for en felles forståelse og grunnlag for fremtidige prioriteringer har styringsgruppen valgt å utarbeide en strategiplan for perioden 2023-2026. Strategiplanen fastsetter mål, og hvordan disse skal nås. Videre beskriver planen hva som er årsaken til at valgte strategier og tiltak er valgt, samt hvilke ressurser som trengs for å nå målene.

Strategiplanen ble vedtatt av styringsgruppen for Ut på vidda den 07. des 2022.

2. Reindrift og reindriftsfamilien som ressurs

Målet i reindriftspolitikken er å sørge for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i Norge.

Reindrift som næring, kultur og livsform er unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men i samisk og lokal sammenheng har den stor betydning for økonomi, sysselsetting og kultur.

I Norge har reindriften sitt opphav hos den samiske befolkningen. I dag utøves samisk reindrift hovedsakelig i fjell- og utmarksområder i Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag, samt deler av Sør-Trøndelag, Møre- og Romsdal og Hedmark.

Det drives også reindrift gjennom fire tamreinlag i Sør-Norge: Lom, Vågå, Fram og Filefjell rein-lag. Videre utøver Rendal Renselskap en særegen reindrift, basert på jakt av privateide dyr i Rendalen, Engerdal og Trysil. Tilsvarende reindrift er det i et mindre reinsdyrlag i fjellområdene mellom Hardanger og Voss.

Antallet rein varierer fra år til år, men det finnes i dag om lag 215.000 tamrein (vårflokk) i Norge, mer enn 145.000 av dem i Finnmark.

Lønnsom reindrift har behov for store sammenhengende arealer – fordi det bare er livsgrunnlag for et begrenset antall rein i et gitt beiteområde, og fordi reinen benytter åtte ulike årstidsbeiter. Reinens naturlige forflytting og en nomadisk driftsform er selve bærebjelken for en optimal produksjon.

Det foregår reindrift i nesten 140 av landets kommuner, på et areal som utgjør om lag 40 prosent av landarealet i Norge.

Det samiske reinbeiteområdet er delt inn seks regionale beiteområder, som igjen er delt inn i 82 distrikter. Innenfor hvert distrikt har grupper av reineiere dyrene i en eller flere felles flokker, og samarbeider om den praktiske driften.

Driftsgruppene kalles "siida" og "sijte" på henholdsvis nord- og sørsamisk. I senere år har det vært om lag 100 ulike sommer-siida og om lag 150 ulike vinter-siida. I de ulike siida er det 537 siida-andeler. Under de ulike andelene er det om lag 2500 personer som har rein i eget merke.

Reindriften er en familiebasert næring. Den familiebaserte reindriften vil i mange tilfeller være avhengig av å skaffe seg tilleggssinntekter. Det er personene i husholdet og næringen selv som har

best forutsetning for å vurdere hvilke tilleggsvirksomheter innenfor en familiebasert reindrift som det er mest hensiktsmessig å satse på. Det må være den enkeltes kompetanse og interesser som bør være avgjørende for valget.

Over reindrifftsavtalen har avtalepartene prioritert ordninger som støtter opp om etablering av tilleggsnæringer. Dette gjelder blant annet tilskudd til småskalaproduksjon og reiseliv over Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og utvikling, samt til etablering av lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

Reindriftsfamiliene rår over ressurser på boplassen, i den nære naturen rundt og i sin siida. Ressurser som kan danne rammer for læring- og omsorgstjenester. Reindriften, den samiske kulturen, historien, tradisjonene, duodji, språket, dyr og natur kan settes sammen til spennende og unike tilbud til mange ulike brukere. Mange reindriftsfamilier har god kompetanse og mye kunnskap, både om reindrift og samisk kultur. Det er ikke uvanlig at familiene har profesjonsutdanning som for eksempel pedagog, sykepleier, sosionom med andre.

Disse ressursene utgjør et godt potensial for en meningsfylt tilleggsnæring, som også kan bringe lokalsamfunn mot mer kunnskaper, forståelse, respekt og samarbeid om det samiske og reindriften.

3. Bakgrunn

Pilotprosjekt i 2013

Prosjekt Ut på vidda ble først kjørt som et mindre pilotprosjekt i regi av Fylkesmannen i Finnmark. Karasjok kommune og en reindriftsfamilie ble i 2013 valgt som pilot for utvikling og tilrettelegging av lærings- og omsorgstjenester i reindriften. Konklusjonen var en anbefaling om å arbeide videre for å etablere lærings- og omsorgstjenester som en tilleggsnæring i reindriften.

Hovedprosjekt 2016-2018

På høstparten 2015 besluttet styringsgruppen å etablere et hovedprosjekt med varighet på tre år. Målet var å få etablert 8 tilbydere, spre informasjon til kommuner og andre potensielle kjøpere, samt drive råd- og veiledningstjeneste. Resultatet var 18 reindriftsfamilier med etablerte tilbud. Prosjektet har bygget opp en råd- og veiledningstjeneste for etablererne og som også sprer informasjon til kjøpere og samarbeidspartnere. Mange kommuner kjenner nå til Ut på vidda, spesielt de kommuner som har etablerte tilbydere.

Overgang til permanent ordning 2019

Styringsgruppen for prosjektet ga sin anbefaling om overgang til permanent ordning våren 2019.

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2019/2020 ble avtalepartene enige om å følge opp styringsgruppens anbefaling og etablerte lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften som en permanent ordning på lik linje med det som er gjort i jordbruket gjennom Inn på tunet. I protokollen fra avtaleforhandlingene støtter avtalepartene opp om arbeidsgruppens forslag til oppgaver som må ivaretas. Når det gjelder organisering av prosjektet, legges det opp til en videreføring av prosjektet med dagens opplegg. Over Reindrifftsavtalen 2019/2020 ble det satt av 2,5 mill. kroner til ordningen.

Statsforvalterne i reindriftsfylkene har plikt til å informere om prosjekt Ut på vidda, mens Statsforvalteren i Troms og Finnmark i tillegg har ansvaret for å tilrettelegge for gjennomføring av ordningen (ref. oppdrag- og tildelingsbrev til statsforvalteren punkt 5.1.58 og 7.3.9.6)

Administrasjon

Daglig drift og sekretariat er lagt til Statsforvalteren i Troms og Finnmark, med kontor i Vadsø. Gjennom prosjektperioden har stillingsbrøken økt fra 20% i 2016 og til 100% stilling fra og med 2019.

I overgangsfasen til en permanent ordning har oppmerksomheten og oppgaver vært rettet mot å finne frem til en robust organisering, hvor viktige oppgaver blir ivaretatt godt og effektivt. Innsatsen har særlig vært rettet mot:

- Tilgjengelighet og daglig driftskapasitet
- Etableringsrådgivning og veiledning
- Kunnskaps- og kompetanseutvikling for etablererne. Godkjenningsordning
- Nettverksbygging, læring og erfaringsdeling
- Kontakt med kommunenes ledere og fagpersoner på oppvekst og helse/sosial området
- Forankring i organisasjoner, institusjoner, sentre, forvaltning, dir/dep, utdanning/forskning
- Oversikt og rapporteringer
- Informasjon og kommunikasjon
- Media, presse

4. Status

Covid 19 og 2 reindriftskriser har satt tilbake utviklingen av aktivitetstilbud, investering i næringen og kontakten med oppdragsgivere for UPV-tjenester.

Det har vist seg utfordrende å få faste, konkrete, forutsigbare oppdrag hos offentlige aktører som kan benytte seg av tjenesten. Det er flere årsaker til manglende oppdrag. Svak kommuneøkonomi og manglende kunnskap hos innkjøperne om det produktet reindriftsfamiliene kan levere.

Videre drift og utvikling av lærings- og omsorgstjenester i reindrifta vil kreve ressurser, engasjement og innsats både av etablererne, programmet Ut på vidda og av støttespillerne til næringen.

I dag er det 30 reindriftsfamilier i programmet, 26 ferdig godkjent, 4 under godkjenning og 21 med tilbud i lokalsamfunnene.

Tilbud blir gitt til:

- barnehager
- skoleklasser
- vanskeligstilte elever (autismespekteret og skoletrøtt ungdom)
- personer med tidlig demens
- lærerutdanninger
- diverse andre grupper som ønsker samisk kulturformidling
- samefolkets dag 6. februar

En del av etablererne kombinerer Ut på vidda-tilbud med turisme/reiseliv. De oppgir selv at de ønsker å utnytte sesongene med nordlysturisme, hvor sen høst og vinter har så lave temperaturer at barn og eldre ikke kan benytte tilbudene.

Sesongene vår, sommer og høst egner seg derimot godt for UPV-aktiviteter.

Styringsgruppen ser det som naturlig at tilleggsnæringer kombineres, der de samme investeringene kommer til nytte. Dette gjelder både bygninger, utstyr, kunnskaper og kompetanse.

	Tabell: Oversikt over etablerte bedrifter per 31. oktober 2022	Sted	Godkjent	Aktive
Finnmark 16				
1	Davvi Siida, Ellinor Guttorm Utsi	Tana / Nordkyn	ja	x
2	Anne Margrete Gaup	Tana	ja	x
3	Sire Marjá Wigelius	Tana	nei	x
4	Sara Visitt Siida, Siv Selnes Sara	Lakselv	ja	x
5	Heidi Eira	Karasjok	ja	x
6	Berit Anne S Triumf	Kautokeino	ja	
7	Åsa Margrèt Anti	Seiland	ja	x
8	Nils Isak Aslaksen	Seiland	ja	x
9	May Britt Eira	Kautokeino	ja	x
10	Berit Inga Hætta	Kautokeino/Alta	ja	
11	Inga Risten Hætta	Alta	ja	
12	Sami-Siida, Ann-Kristine Bongo	Alta	ja	x
13	Ellen Cecilie Triumf	Kautokeino	nei	x
14	Anders og Inga Marjá Lango	Kautokeino	ja	x
15	Ante Per Oskal	Øksfjord	ja	x
16	Inger Anne J Anti	Karasjok	ja	
17	May Grete Gaup	Mazi	ja	x
Troms 5				
18	Ravdna Sara Hætta	Balsfjord	ja	
19	Berit Kristine Utsi	Lyngen/Kautokeino	nei	x
20	Risten Turi og Reiulf Aleksandersen	Tromsø (Kvaløya)	ja	x
21	Kine Anita Henriksen	Tjeldsund	ja	
22	Mikkel Eivind Oskal	Kvænangen	ja	
Nordland 5				
23	Boazovazzi, Máret og Peder Buljo	Lødingen	ja	
24	Inga sami siida, Laila og Arild Inga	Sortland	ja	x
25	Ersvika sami siida	Bodø	ja	x
26	Ragnhild Sparrok Larsen	Hattfjelldal	ja	x
27	Appfjell sietje, Nils Anders Appfjell	Grane, Helgeland	ja	x
Trøndelag 3				
28	Rørosrein, Eva Nordfjell	Røros	ja	
29	Stian Furre og Sissel Stormo Holtan	Namsos	ja	x
30	Geir Inderdal og Ellinor Inderdal Jåma	Røyrvik	nei	x

5. Nærmere om behovet for *Ut på vidda* og aktuelle brukere av ordningen

Samfunnet møter utfordringer i takt med økende aldrende befolkning og barn og unge med behov for tilrettelagte lærings- og omsorgstjenester. Samfunnet har også en forpliktelse til å gi innbyggerne kunnskaper om samene og samiske samfunn.

En nylig publisert undersøkelse fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) avdekker at hets mot samer og reindriften øker desto lenger nord man kommer i Norge. Undersøkelsen viser at mange i befolkningen har lite kunnskap om og kontakt med samer og nasjonale minoriteter. Videre viser undersøkelsen at det finnes negative holdninger til disse gruppene og at mange har observert hets eller hatprat mot gruppene. I undersøkelsen ble det avdekket relativt høy støtte til stereotypiske utsagn om samer.

Samehets, negative stereotyper og misvisende informasjon er et samfunnsproblem som krever felles innsats og flere ulike tiltak.

Det følger av menneskerettighetene at statene har en forpliktelse til ikke bare å forby diskriminering og hatprat, men også til å iverksette effektive tiltak for å forebygge og bekjempe fordommer som bidrar til disse problemene. UPV-tilbud kan være et av disse tiltakene.

Tidligere gjennom prosjektet er det avdekket at lokalsamfunnene trenger mer kunnskaper om det samiske. UPV-tjenester skal bidra med positiv synliggjøring og omdømmebygging for reindriften og det samiske samfunnet. Gjennom UPV kan folk få en unik mulighet til å lære om samiske samfunn ved å delta i det daglige arbeidet og livet hos UPV-reindriftsfamilien. Økte kunnskaper gir et godt grunnlag for forståelse, respekt og samarbeid.

Behovet for mestring, trivsel, sosialt fellesskap og personlig utvikling er grunnleggende for alle mennesker uansett alder. Mange barn, unge og voksne kan trenge alternative arenaer og aktiviteter for læring, mestring og sosiale relasjoner.

Samiske barn er i en særstilling i mange kommuner, deres behov for kontakt med egen kultur og eget språk kan imøtekommes gjennom lærings- og omsorgstjenester i reindriftsfamilier.

UPV-tilbudene i regi av reindriftsfamilier retter seg mot barn i barnehage eller grunnskoleklasser, barn med lærings- og atferds-utfordringer samt unge som har utbytte av å lære i praksis.

Reindriftsfamilienes tilbud skal ikke erstatte de ordinære kommunale tjenestene, barnehagetilbud eller skoletilbud, men kan være et godt supplement, en ressurs og et verktøy for læring, mestring, fysisk aktivitet og fellesskap. Tilbudene er også egnet til identitetsbygging, samisk språktrening, læring og aktiviteter gjennom bruk av flere sanser. I reindriftsfamilien får brukerne tilgang til unike opplevelser og aktiviteter som gjerne fester seg som kunnskaper og minner for livet.

Brukerne kan også være elever i videregående skole som har behov for praksis- eller lærlingeplass. Unge og voksne som sliter med rus- og/eller psykiske utfordringer kan finne tilbudene som et godt alternativ som stimulerer til fysisk aktivitet og sosialt fellesskap. Likeledes kan tilbudene tilpasses som dagaktiviteter til hjemmeboende med tidlig demens. For helse-/omsorgstjenestene bidrar tilbudene til fysisk aktivitet, sosialt fellesskap, varierte aktiviteter og gjerne også tilhørighet til egen samisk bakgrunn.

I prosjektfasen er det avdekket tre nye brukergrupper. Dette er profesjonsutdanninger på høgskole- og universitetsnivå, for eksempel pedagoger, sosionomer, sykepleiere og psykologer. Studentene trenger kunnskaper om samer og samiske samfunn for en dypere forståelse av kultur, holdninger og verdier som de senere får bruk for i kontakt med sine elever, klienter eller pasienter. Ut på vidda-tilbud kan være et attraktivt supplement, som ellers ikke er så lett tilgjengelig.

Fra kommunehold har vi registrert behov for økte kunnskaper om det samiske og reindrifta for ansatte i kommunene (administrasjon, barnehager, skoler, helse/sosial) og politikere.

Konklusjonen fra møtene med kommunene er at det foreligger et stort behov for tjenesten, men at kommunene har utfordringer med trange budsjettammer.

Disse behovene kan møtes gjennom tjenestene *Ut på vidda* kan tilby:

1. UPV-reindriftsfamilier kan tilby tilrettelagte tilbud på grunnskolenivå som et supplement til muntlig språktrening, tradisjonell kunnskap, kultur, duodji, historie og samfunnsutvikling til barn med samisk bakgrunn.
 2. UPV-reindriftsfamilier kan tilby tilrettelagte aktiviteter og læring med samisk som språk til barn med samisk bakgrunn med læringsutfordringer (autisme).
 3. Voksne og eldre med helseutfordringer, eller sosiale utfordringer kan få tilbud om tilrettelagte aktiviteter i regi av UPV-reindriftsfamilier, hvor de møter samisk kultur, tradisjoner, håndverk, historie og samfunn.
1. Nødvendige kunnskaper om det samiske folket og deres kulturbærende næring til studenter på høgskoler og universiteter i profesjonsutdanninger som pedagoger og helsepersonell.
 2. Tilby økte kunnskaper om reindrifta og samiske samfunn, herunder kultur, historie og tradisjoner til ansatte i kommuner, skoler, barnehager og i helseinstitusjoner.

Følgende brukergrupper defineres:

- Barnehager
- Barn og unge i grunnskolen
- Barn med lærings- og atferds-utfordringer (autismespekteret)
- Barnevernet – avlastningshelger
- Videregående skoler – praksis
- Videregående skole – de som står i fare for å slutte på skolen (frafall)
- Høyere utdanning – profesjonsutdanninger som pedagoger, sykepleiere og sosionomer
- Arbeidsledige
- Unge og voksne i rus- og psykiatrimorsorgen
- Kriminalomsorgen
- Eldre hjemmeboende med tidlig demens
- Personer med lettere psykisk/fysiske funksjonshemminger
- Politikere, ledere og administrative ansatte i kommunene

3. Strategiplan 2023-2026

6.1 Innledning

Ut på vidda er fortsatt en ny tilleggsnæring. UPV-programmet har til oppgave å bistå reindriftsfamilier i etablering, bygge opp sitt tilbud og tilpasse det til brukernes behov og nivå. Veien fram til god og lønnsom drift krever ressurser, engasjement og innsats både av UPV-reindriftsfamilier og av programmet.

Hovedmålet er å drive frem en tilleggsnæring i reindriften som er lønnsom for reindriftsfamiliene. Videre er det et mål å få utviklet godt tilrettelagte tjenester som holder høy kvalitet og som etterspørres av kjøpere. I tillegg er det viktig at tilbudene gir personlig utvikling for brukerne gjennom læring, mestring og sosialt fellesskap, samt bidrar til økt forståelse og kunnskaper om reindriften, samisk kultur, historie og tradisjoner, men ikke minst bidrar i kampen mot samehets.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2022/2023 ble avtalepartene enige om at det er viktig med økt innsats mot de tilbyderne som allerede er etablert. Avtalepartene er enige om at hovedprioriteringen er å styrke og kvalitetssikre disse. Avtalepartene ser det ikke som hensiktsmessig å etablere flere tilbydere på tjenesteområder med lav etterspørsel. Ved nye etableringer er det viktig at de som etableres har en god geografisk spredning, og at det ikke etableres for mange som tilbyr de samme tjenestene for en begrenset kundegruppe. I tillegg må det arbeides aktivt for å gjøre tjenestene kjent og derigjennom øke etterspørselen av tjenestene.

Med bakgrunn i avtalepartenes føringer har styringsgruppen valgt å etablere et pilotprosjekt for å få opp aktiviteten hos tilbyderne og som legger til rette for økt lønnsomhet for de reindriftsfamiliene som ønsker å satse på Ut på vidda som en tilleggsnæring. Samtidig er det også viktig med økt innsats opp mot aktuelle kjøpere og brukere av tjenesten. En slik satsing skal ikke utelukke etablering av nye tilbydere.

Styringsgruppen ser det som sentralt at prosjektet bidrar både til å styrke omdømmet til næringen og til å rette økt oppmerksomhet mot samehets og diskriminering. Ikke minst er det viktig å spre kunnskap i samfunnet for å presentere det samiske og reindriften i en positiv kontekst.

På bakgrunn av de nevnte forhold har styringsgruppen valgt barn og unge som målgruppe for prosjektet og aktivitetene vil bli rettet mot skoler i bestemte geografiske områder. I prosjektet legges det opp til tett samarbeid mellom UPV-tilbyder (reindriftsfamiliene) og kommunene (innkjøpere). Dette for at UPV-reindriftsfamiliene får mulighet til å presentere sine tilbud for innkjøpere. Videre vil UPV-reindriftsfamiliene få kontakt med skolene (bestiller). Med dette vil skolene/lærerne få mulighet og tilbud om å velge blant de aktivitetene som tilbudene fra UPV-reindriftsfamilier kan by på for å styrke undervisningen med kunnskap om det samiske samfunnet.

6.1 Formål

Formålet med UPV-ordningen er å være en lønnsom tilleggsnæring for reindriftsfamilier i reindriftsfylkene og skape fornøyde kjøpere og brukere av lærings- og omsorgstjenester.

6.2 Mål i strategiperioden

1. Ut på vidda skal bidra til å styrke inntjeningen til reindriftsfamilier, gjennom råd og veiledning for etablering, tilrettelegging og drift.
2. Ut på vidda skal arbeide for å øke innsatsen mot potensielle kjøpere for å øke etterspørselen av tjenestene.

3. Ut på vidda skal bidra til positiv synliggjøring og omdømmebygging for reindriften og det samiske samfunnet.
4. Ut på vidda skal arbeide for at kjøpere av tjenestene får flere muligheter til å gi varierte og tilrettelagte undervisnings- og omsorgstjenester til enkeltpersoner og grupper i befolkningen som trenger det.

6.3 Resultatmål

1. Inntil 30 godkjente reindriftsfamilier som kan tilby lærings- og omsorgstjenester.
2. Kommunene som har etablerte, aktive og motiverte UPV-reindriftsfamilier skal kjennskap til deres tilbud.
3. Ut på vidda skal gi flere barn og unge i reindriftsfylkene tilgang til kunnskaper om det samiske folket, kulturen, historien, tradisjoner og reindriften.

6.4 Delmål

1. Langt flere barn, unge og voksne i reindriftsfylkene skal få tilgang til kunnskaper om det samiske folket, kulturen, historien, tradisjoner og reindriften.
2. UPV-reindriftsfamilier skal tilby tilrettelagte tilbud på grunnskolenivå som et supplement til muntlig språktrening, tradisjonell kunnskap, kultur, duodji, historie og samfunnsutvikling til barn med samisk bakgrunn.
3. UPV-reindriftsfamilier skal tilby tilrettelagte aktiviteter og læring med samisk som språk til barn med samisk bakgrunn med læringsutfordringer (autisme).
4. Voksne og eldre med helseutfordringer, eller sosiale utfordringer skal få tilbud om tilrettelagte aktiviteter i regi av UPV-reindriftsfamilier, hvor de møter samisk kultur, tradisjoner, håndverk, historie og samfunn.
5. Studenter på høyskoler og universiteter i profesjonsutdanninger som pedagoger og helsepersonell skal ha nødvendige kunnskaper om det samiske folket og deres kulturbærende næring. Dette fører til muligheter for bedre undervisning og bedre pasient/klientkontakt etter endt utdanning.
6. Ansatte i kommuner, skoler, barnehager og i helseinstitusjoner skal få tilbud om økte kunnskaper om reindriften og samiske samfunn, herunder kultur, historie og tradisjoner.

6.5 Aktuelle tiltak

Pilotprosjektet «Reindriftsåret – De 8 årstidene i reindriften»

Med bakgrunn i avtalepartenes føringer har styringsgruppen valgt å etablere pilotprosjektet *Reindriftsåret-De 8 årstider i reindriften* for å få opp aktiviteten hos tilbyderne og som legger til rette for økt lønnsomhet for de reindriftsfamiliene som ønsker å satse på Ut på vidda som en tilleggsnæring.

Styringsgruppen ser det som sentralt at prosjektet bidrar både til å styrke omdømmet til næringen og til å rette økt oppmerksomhet mot samehets og diskriminering. Ikke minst er det viktig å spre kunnskap i samfunnet for å presentere det samiske og reindriften i en positiv kontekst.

På bakgrunn av de nevnte forhold har styringsgruppen valgt barn og unge som målgruppe for prosjektet og aktivitetene vil bli rettet mot skoler i bestemte geografiske områder.

I prosjektet legges det opp til tett samarbeid mellom UPV-tilbyder (reindriftsfamiliene), kommunene (innkjøpere) og skolene (bestillere). På denne måten vil UPV-reindriftsfamiliene få mulighet til å presentere sine tilbud for innkjøpere og bestillere slik at det styrkes undervisningen med kunnskap om det samiske samfunnet.

1. Hovedmål:

- Økt aktivitet og lønnsomhet for de reindriftsfamiliene som ønsker å satse på Ut på vidda som en tilleggsnæring.
- Gi barn og unge et unikt undervisningsopplegg hvor bruken av natur- og kulturressurser skal bygge på samisk kultur og tradisjoner, med faglig forankring i læreplanverket for skolene i de relevante fagområdene; språk, kultur/samfunn, historie og naturfagene.
- Øke kunnskapen i lokalsamfunnene om det samiske samfunnet, fremme forståelse for reindriften og bidra til konfliktdemping.

2. Delmål:

- Synliggjøre UPV-tilbudene blant innkjøperne og bestillere
- Styrke kontakten mellom UPV-tilbydere, kommunen og skolene.
- Bygge tilbyderkompetanse blant UPV-reindriftsfamilier.
- Avdekke behov for kompetanse blant tilbydere.

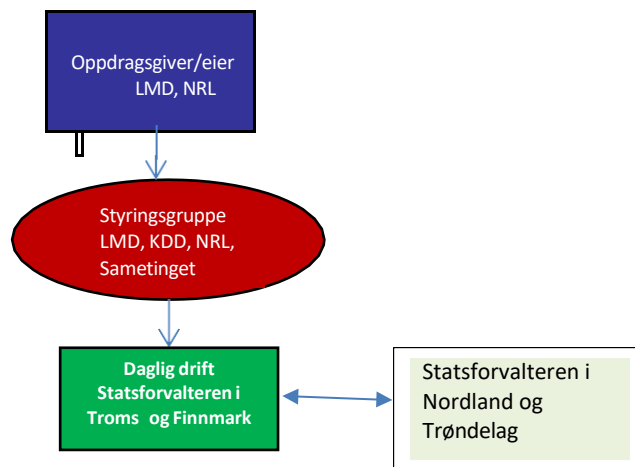
3. Finansiering av pilotprosjektet

Prosjektet finansieres med en omdisponering av 1 000 000 kroner som er avsatt til etableringstilskudd og utviklingstilskudd til UPV-reindriftsfamilier.

Midlene tildeles til de kommunene som skal kjøpe UPV-læringstjenester til de utvalgte skolene. Midlene vil kanaliseres tilbake til de UPV-reindriftsfamiliene som får anbudet.

Dette skal bidra til at reindriftsfamiliene får kontakt med kommunene og skolene, innkjøperne og brukerne blir kjent med tilbudene som tilbys blant familiene, reindriftsfamiliene vil komme i gang med å utvikle sine produkter.

4. Organisering

Oppdragsgivere/eiere

Det er avtalepartnerne ved Landbruks- og matdepartementet og NRL som eier programmet "Ut på vidda".

Styringsgruppe

Programmet Ut på vidda har hatt en egen styringsgruppe helt fra pilotprosjektet startet i 2013.

Styringsgruppen består av 5 personer, hvorav 2 er oppnevnt av NRL, 1 av Sametinget, 1 av KDD og 1 av LMD. LMD har ledet styringsgruppen. Det legges opp til 2-3 møter i året.

Styringsgruppeleder har ellers løpende kontakt med prosjektleder for avklaringer og råd.

Administrasjon

Å utvikle en ny tilleggsnæring krever koordinator som holder oversikt over utviklingen og som planlegger og iverksetter tiltak som alle (både tilbydere og kjøpere) har nytte av. Inntil videre er det formålstjenlig å fortsette ordningen med en egen programleder.

Administrative oppgaver:

- Råd og veiledning til UPV-reindriftsfamilier.
- Møter med ordførere, kommunedirektører, politikere, osv. i de kommunene som har etablerte reindriftsfamilier.
- Å spre informasjon om tjenestene til fagansatte innen utdanningssektoren og helse- og sosialsektoren i kommuner, fylkeskommuner, direktorater, NAV, osv.
- Samarbeid med personell som forvalter finansieringsordninger (Landbruksdirektoratet).
- Utvikling og gjennomføring av kompetansetiltak.
- Å få på plass tilbydernettsverk og arrangere årlige samlinger/workshops.
- Arrangere studieturer.

5. Finansiering

Finansiering	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Reindrifftsavtalen	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
SUM	3 000 000	3 000 000	3 000 000	1 000 000
Utgifter				
Adm. + lønn inkl. sosiale kost. *	1 024 000	1 075 305	1 129 070	1 185 523
Møter	75 000	74 695	70 930	70 930
Reisekostnader	200 000	200 000	200 000	200 000
Markedsføring, hjemmeside, ekstern hjelp.	251 000	200 000	200 000	143 547
Kompetanseheving for etablererne, kurs/seminarer	450 000	450 000	400 000	400 000
Pilotprosjektet-Reindrifftsåret	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
SUM	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000

- Tilskuddet over R-avt for 2022/2023 er kr 3 000 000,- som fordeles over de to årene. Vi har lagt til grunn at bevilgningene for 2022/2023 blir videreført for 2023/2024,2024/2025 og 2025/2026
- De forutsettes en økning i lønns og sosialkostnader på 5%
- * Administrasjonskostnader beregnes som 33% av lønnskostnader
- 1 000 000 som tidligere var tilskudd til etablerere, ref. bygninger/utstyr og etablerertilskudd omdisponeres til Pilotprosjektet-Reindrifftsåret.

6. Samarbeidspartnere

Andre departement

Fremover er det viktig å arbeide for å synliggjøre tjenestene som virkemiddel/verktøy særlig for Utdanningsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Helse- og sosialdepartementet. Dette for å øke kunnskapen og oppmerksomheten om ordningens muligheter for oppvekstsektoren og helse- og sosialsektoren.

Landbruksdirektoratet

I reindrifftsavtalen for 2022/2023 ble det avsatt 3,0 mill i tilskudd til programmet Ut på vidda og til gjennomføring av pilotprosjektet Reindrifftsåret- De 8 årstider i reindrifften. Landbruksdirektoratet forvalter tilskuddsordningene.

Innovasjon Norge

Ut på vidda og turisme kombineres i dag av flere reindriftsfamilier. Innovasjon Norge og Statsforvalteren i Troms og Finnmark kartlegger mulighetene for en bedre samordning av aktiviteter finansiert over Utviklingsprogrammet og RUF-ordningen for lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

Sametinget

Sametinget har gode fagkunnskaper og kompetanse som Ut på vidda-tilbyderne og prosjektet har nytte av. Det legges opp til økt samarbeid og kontakt med Sametinget. Viktig at Sametinget også gjør ordningen kjent for aktuelle brukerinstitusjoner.

Statsforvalterne

Statsforvalterne i reindriftsfylkene har gode faglige ressurser. Fagansatte kan bidra gjennom sine informasjonskanaler og sine fagnettverk. Avdelinger for helse/sosial og oppvekst har fagkanaler inn mot kommunenes fagpersonale på disse områdene. Gjennom kurs, konferanser, seminarer og møter kan det formidles viktig og riktig informasjon om Ut på vidda som verktøy for læring i praksis og som virkemiddel i livsmestring, behandling og forebygging. Videre er de samme fagmiljøene også en ressurs for tilrettelegging og kvalitetssikring av tiltak og tjenester for brukergruppene.

Statsforvalterne i reindriftsfylkene har oppnevnt rådgiver i landbruks/reindriftsavdelingen i Nordland, rådgiver i reindriftsavdelingen i Trøndelag og rådgiver i landbruksavdelingen i Troms/Finnmark avdeling Vadsø som kontaktpersoner. Disse er koplet på programmet og bidrar med å spre informasjon om programmet til siida-andelshavere i fylkene og ved anledning deltar på møter med kommuner i sine fylker. Det er en god støtte å fortsatt ha disse rådgiverne som kontaktpunkt i fylkene, og det er også ønskelig at de kommer tettere på etablererne for råd- og veiledning.

Gjennom statsforvalterne årlige tildelings- og oppdragsbrev kan Ut på vidda synliggjøres med konkrete tiltak og føringer.

Norsk landbruksrådgivning

Det er ansatt to HMS-rådgivere for reindrifften. Prosjekt Ut på vidda samarbeider med disse i tilknytning til godkjenningsordningen. Rådgiverne er ellers en ressurs for etablererne med veiledning i HMS-spørsmål.

Utdanning og forskning – universitet og høyskoler

Programmet har behov for å være i kontakt med flere ulike fagmiljøer som har kunnskap om målgruppene. Ut på vidda-tjenestene skal sikres et godt faglig innhold med lærings- og mestringsutbytte tilpasset brukernes forutsetninger. Programmet trekker inn fagmiljøer og

fagpersoner for utvikling og gjennomføring av kompetansetiltak og bistand til å tilrettelegge innhold i tjenester.

Kompetansemiljøer forespørres om å bidra i ulike sammenhenger, for eksempel på våre kvalitetssikringskurs (godkjenningsordningen) og andre kompetansehevingstiltak.

Utdannings- og forskningsmiljøer (videregående skoler, høyskoler og universitet) ønskes velkommen til å bidra med forskning, studentoppgaver og innlegg på fagsamlinger.

Reindriftsorganisasjonen

NRL er en av eierne av programmet og har to representanter i styret.

Programmet trenger en større kontaktflate ut mot NRL sine medlemmer. Det er viktig at NRL synliggjør den innsatsen som UPV-reindriftsfamilier gjør. Det er et ønske om at NRL bruker Ut på vidda som et av redskapene for å bygge omdømme for reindriften og kampen mot samehets.

SANKS og utviklingssentre

Det finnes Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjeneste i alle fylker. Demenskontaktene kontaktes for informasjon. Ut på vidda har kontakt med samisk rådgiver i Nasjonalt senter for aldring og helse som holder til i Karasjok.

Inn på tunet

Inn på tunet er tilrettelagde og kvalitetssikrede velferdstilbud på gardsbruk.

Stiftelsen Norsk Mat har ansvaret for å godkjenne IPT-tilbydere. For å bli godkjent må nødvendige HMS-krav være på plass. I den forbindelse samarbeider vi om diskusjoner og løsninger av felles utfordringer og muligheter. I tillegg samarbeider vi om å bygge tilbyder kompetanse gjennom å arrangere fagdager og driftsrettede kurs som vi kan ha til felles.

Frivillige organisasjoner

Frivillig organisasjoner spiller en avgjørende rolle i den nordiske samfunnsmodellen som hjørnestein i demokratiet og velferdssamfunnet.

Frivillige organisasjoner har lange tradisjoner, stor kapasitet og opererer på nesten alle samfunnsområder. De tilbyr for eksempel fritidsaktiviteter for barn og unge, idrettslige og kulturelle opplevelser, opplæring, beredskap, og helse- og omsorgstjenester.

Ut på vidda samarbeider med frivillige organisasjoner som 4H, Redd Barna, Livs glede for eldre, osv.

7. Kommunikasjon

Programmets nettside

Den nye program nettside publiseres i januar 2023.

Nettsiden skal brukes som portal for informasjon til kommunene, UPV- familier som deltar i pilotprosjektet og de som ønsker å forbli i programmet, samarbeidspartnere og andre interessenter. Programleder i samarbeid med statsforvalterne i reindriftsfylkene drifter hjemmesiden.

Hjemmesiden vil inneholde nyheter om aktiviteter som UPV-familiene ønsker å formidle, kontaktinformasjon til UPV-reindriftsfamiliene og aktivitetene i pilotprosjektet.

Formidling av informasjon via Facebook

Ut på vidda har en gruppeside som per dags dato brukes til å formidle informasjon som kan være av interesse for UPV- reindriftsfamilier.

Programleder drifter Facebook-gruppeside. Det er et mål om at UPV-familiene skal bruke Facebooksiden til å synliggjøre og markedsføre sine aktiviteter.

11. Oppgaver 2022 -2026

Oppgaver 2023 - 2026
Daglig drift – telefon, epost, nett, facebook-gruppe, råd-veiledning
Pilotprosjektet- Reindriftsåret settes i gang på skolene
Nyheter postes på den nye hjemmeside for UPV
Nye hjemmesiden settes i gang og driftes. Den skal fungere som kursplanlegger, nyhetsportal og informasjonsportal for tilbyderne.
Revidering av Facebook-gruppe som fungerer som nyhetsportal.
Besøke UPV-reindriftsfamilier som ønsker å fortsette i programmet, prioriteres de som er med i pilotprosjektet
Styringsgruppemøter - teams-møter mars/april, september og november
Finne evalueringskompetanse til pilotprosjektet
Bistå forvaltning av tilskuddsmidler – Landbruksdirektoratet
Artikkel til KS, Reindriftnytt og aviser når aktivitetene i pilotprosjektet har kommet godt i gang og kan vise til gode resultater.
Organisere kurs og studieturer i samarbeid med Inn på tunet SA
Godkjenne de resterende tilbydere
Følge opp kommunene og skolene i pilotprosjektet
Følge opp UPV-reindriftsfamiliene i pilotprosjektet
Følge opp de aktivitetene i tverrfagliggruppene hos Statsforvalterne

Oppgavelista vil bli revidert hvert år. Den vil bli utformet etter de behovene som viser seg å være viktig å gjennomføres ut ifra utviklingen av UPV-aktiviteter.